

**Ομιλία του Πρύτανη, Καθηγητή Κωνσταντίνου Χριστοφίδη
Τελετές Αποφοίτησης 2012
«Ο Μαύρος Χρυσός της Κύπρου του 20^{ου} Αιώνα και ο Χρυσός του 21^{ου}»**

Καλησπέρα σας!

Με ιδιαίτερη χαρά σας καλωσορίζω στη 17η Τελετή Αποφοίτησης του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η αποψινή τελετή, αποτελεί τη μεγάλη συνάντηση ανάμεσα στην πανεπιστημιακή κοινότητα και την κυπριακή κοινωνία.

Συνάντηση, που πραγματοποιείται ως κορυφαία συμβολική πράξη δημόσιας επιβράβευσης της ατομικής προσπάθειας κάθε απόφοιτου και εκδήλωσης εκτίμησης προς κάθε μία οικογένεια ξεχωριστά, που υποστήριξε σταθερά τους απόφοιτους στη διάρκεια των σπουδών τους.

Βρισκόμαστε απόψε εδώ για να τιμήσουμε τους 1.033 απόφοιτους του 2012. Βρισκόμαστε όλοι εδώ για να τους απονεμηθεί το πτυχίο που επισφραγίζει την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου των πανεπιστημιακών τους σπουδών. Να τους συγχαρούμε λοιπόν, για την επίτευξη του σημαντικού άλματος ζωής, που θα αποτελέσει τη βάση για το μέλλον τους.

Στα 17 χρόνια αποφοιτήσεών του, το Πανεπιστήμιο Κύπρου μετρά συνολικά 15.091 απόφοιτους, με την κοινότητα των αποφοίτων του να παρουσιάζει εντυπωσιακή διείσδυση στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της Κύπρου. Είμαστε ιδιαίτερα χαρούμενοι που απόψε έχουμε και τους πρώτους απόφοιτους του Τμήματος Νομικής.

Η αποψινή μου ομιλία, με τίτλο «**Ο Μαύρος Χρυσός της Κύπρου του 20^{ου} Αιώνα και ο Χρυσός του 21^{ου}**», εκκινεί με μια μικρή ιστορική αναδρομή στην κυπριακή ιστορία των τελευταίων 150 χρόνων που τη χρησιμοποιώ για να αναδείξω μερικές κρίσιμες αναλογίες για αυτή την κομβική περίοδο κρίσης και επανακαθορισμού στόχων για τη χώρα μας.

Θα μιλήσω για τους απλούς τότε ανθρώπους του τόπου μας, για τα όνειρα γενεών Κυπρίων. Θα μιλήσω για την πορεία μας που καταγράφεται εδώ και ενάμισι αιώνα με ιδρώτα, αγωνία, αίμα και ιστορικά διλήμματα.

Θα αναφερθώ σε όλη την Κύπρο, αυτήν που ξεκινά από την Πάφο και καταλήγει στο Καρπάσι, αυτήν που εκτίνεται από τις ακτές της Λεμεσού και φτάνει στις ακτές της Κερύνειας, αυτήν που αγκαλιάζει τις δύο οροσειρές μας. Θα σας ταξιδέψω πίσω στα πέτρινα χρόνια του τόπου μας.

Ποιος ήταν ο χρυσός της Κύπρου τότε, ποιος ο χρυσός της Κύπρου σήμερα; Πού θα πρέπει να στρέψουμε τις ελπίδες μας στο μέλλον; Αυτά τα ερωτήματα οριοθετούν τον προβληματισμό της αποψινής μου ομιλίας.

Το τέλος της οθωμανικής κυριαρχίας μας βρήκε μέσα σε πλήρη εξαθλίωση, η οποία εν πολλοίς συνεχίστηκε κατά τη μετάβαση στην αποικιοκρατία.

Πάμε στην άνοιξη του 1889. Η Ελληνοκυπριακή αντιπροσωπεία, με επικεφαλής τον Αρχιεπίσκοπο Σωφρόνιο Γ', επισκέπτεται το Λονδίνο και επιδίδοντας ένα υπόμνημα, διαμαρτύρεται έντονα στο υπουργείο αποικιών για τη βαριά φορολογία που υπόκεινται οι Κύπριοι, καθώς και για την έντονη εξαθλίωση που ζούσε ο λαός μας.

Ο πληθυσμός του νησιού ανερχόταν τότε στις 200.000 και αποτελείτο κυρίως από αγρότες, των οποίων η παραγωγή σπανίως ήταν κερδοφόρα όχι μόνο λόγω έλλειψης των τεχνολογικών μέσων, αλλά επίσης, λόγω της παρατεταμένης ανομβρίας, της ακρίδας που μάστιζε το νησί, της παραοικονομίας και των τοκογλύφων. Την κατάσταση των χωρικών επιβάρυναν η εξάπλωση λοιμώξεων, όπως η μαλάρια, ο τύφος και η λέπρα, αλλά και η έλλειψη της στοιχειώδους υποδομής στις κατοικίες.

Στο βιβλίο «Επί Ανάσσης Βικτωρίας» του συνάδελφου, Καθηγητή Κυριάκου Δημητρίου, αναφέρεται ότι το 1891 ο δημοσιογράφος U.R. Burke περιέγραψε τους Κυπρίους γράφοντας: «Οι Κύπριοι δεν είναι ανεξάρτητοι ούτε θαρραλέοι, ούτε καν δόλιοι. Δεν χρειάζεται να τους φοβόμαστε. Δεν είναι ούτε ψηφοφόροι ούτε επαναστάτες. Μπορούν να αγνοηθούν με ασφάλεια. Είναι αδαείς, άτολμοι, υποταχτικοί. Το ψωμί και οι ελιές τους δεν αποτελούν και τόσο τονωτική τροφή. Απεχθάνονται τη μάχη. Μέχρι στιγμής έχουν επιδείξει μικρή ικανότητα για ταραχές, και είναι κατά κανόνα

ικανοποιημένοι με το να πληρώνουν τις δεκάτες και τους φόρους τους και να κατευνάζουν τον τοκογλύφο τους...»

Αγαπητές και αγαπητοί απόφοιτοι,

Ήμασταν τότε ένας λαός βυθισμένος στη φτώχεια, στην εγκατάλειψη, στην ατέλειωτη μοίρα μας, χωρίς υποδομές, χωρίς παραγωγή, χωρίς σχολεία, χωρίς νοσοκομεία, χωρίς μέλλον. Ακόμη και το 1920 για να ταξιδέψει κανείς από τη Λεμεσό στην Πάφο έπρεπε να πάει με καράβι.

Πέρασαν χρόνια δίσεκτα, χρόνια δύσκολα, όμως ο λαός μας δεν το έβαλε κάτω. Κανένας δεν τον γονάτισε, απλά τον πείσμωνσε, ενισχύοντας τη θέλησή του να παλέψει με δύναμη ψυχής, να δουλέψει σκληρά και επίμονα για ένα καλύτερο αύριο, ιδιαίτερα για τις επόμενες γενιές.

Όμως, η κυπριακή φύση δεν ξεχνά τους ανθρώπους της, γιατί απλά ο κόσμος της είναι κομμάτι της ψυχής της. Μέσα στα πέτρινα χρόνια ο τόπος και οι άνθρωποι ανακάλυπταν τα κοινά τους σημεία και επιβίωναν.

Σημαντικό κομμάτι της οικονομικής δραστηριότητας στην Κύπρο ήταν η γεωργία και τα προϊόντα τη φύσης. Εμβληματικό στοιχείο της κυπριακής γης, αποτελούσαν τα μερικά εκατομμύρια χαρουπιές που φυτρώνουν μόνες τους στην άγρια φύση, συνήθως μαζί με αγριελιές.

Πρόκειται για μοναδικές ποικιλίες χαρουπιάς, οι οποίες έχουν τη δική τους οικολογική σημασία. Ένα κύριο χαρακτηριστικό της χαρουπιάς, όπως και της ελιάς, είναι ότι αποτελεί παραβλαστικό είδος, μπορεί, δηλαδή, να ανανεώνεται επ' άπειρον από τη ρίζα της.

Έτσι, τα είδη αυτά είναι πολύτιμα, αφού μπορούν, ακόμη και μετά από μια καταστροφική πυρκαγιά, να επανέλθουν με νέους βλαστούς από τη ρίζα τους, προσφέροντας γρήγορη επανεγκατάσταση πρασίνου και περιορισμό της διάβρωσης του εδάφους μετά από τις συχνές μεσογειακές πυρκαγιές. Οι ελιές, λοιπόν, και οι χαρουπιές προστάτευσαν τον τόπο μας από καταστροφικές διαβρώσεις στους αιώνες που πέρασαν.

Στις αρχές του 20ου αιώνα, οι Κύπριοι άρχισαν να αντιλαμβάνονται την αξία των χαρουπιών που ήταν ήδη εξαγωγίμο προϊόν από το 1865. Την περίοδο εκείνη, έμποροι, κυρίως από τη Λεμεσό, διαπίστωσαν ότι κάποιες χώρες ενδιαφέρονταν να εισάγουν χαρούπια.

Το 1911 φόρτωσε για πρώτη φορά ατμόπλοιο για εξαγωγή χαρουπιών στην Αγγλία. Ο «μαύρος χρυσός» της Κύπρου άρχισε να γίνεται περιζήτητος στην Ευρώπη.

Ως αποτέλεσμα, η Κύπρος, παρά τις περιορισμένες εξαγωγικές της δυνατότητες, αποτέλεσε τότε μία σημαντική εξαγωγική δύναμη χαρουπιών. Η απaráμιλλη ποιότητα των κυπριακών χαρουπιών είχε γίνει παγκοσμίως γνωστή.

Πενήντα χιλιάδες τόνοι χαρουπιών, έφευγαν κάθε χρόνο από τις ξύλινες αποβάθρες της κυπριακής θάλασσας. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, το εισόδημα άγγιζε τα δύο εκατομμύρια λίρες.

Η σημασία των χαρουπιών, του «μαύρου χρυσού», για την κυπριακή οικονομία υπήρξε αναμφίβολα πολύ μεγάλη, τουλάχιστον μέχρι το τέλος της αποικιοκρατικής περιόδου. Στη δεκαετία του 60', η Κύπρος κατέχει την 3η θέση παγκοσμίως στην παραγωγή χαρουπιών, με Ισπανία και Ιταλία να κατέχουν τη 1η και την 2^η αντίστοιχα.

Για ένα σημαντικό αριθμό οικογενειών, αυτό ήταν το μοναδικό τους εισόδημα, ο πανάκριβος θησαυρός τους. Εισόδημα που έδωσε τη δυνατότητα σε πολλούς Κύπριους να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Δεν είναι υπερβολή να πει κανείς πως το πρώτο πνευματικό και επιστημονικό άλμα του κυπριακού λαού έγινε στηριζόμενο στο «μαύρο χρυσό» του.

Εκτός από τα χαρούπια που αποτελούσαν την κύρια εξαγωγική μας δύναμη, η Κύπρος εξήγαγε επίσης, μεταλλεύματα όπως χαλκό, χαλκοπυρίτη, πυρίτης, χρώμιο, αμίαντο και μικρές άλλες ποσότητες διάφορων μεταλλευμάτων.

Μεταξύ του 1920 και '60, η Κύπρος εξήγαγε εκατομμύρια τόνους μεταλλεύματος, με ξένες εταιρίες να επωφελούνται σημαντικά. Κύπριοι μεταλλωρύχοι, στα μεταλλεία του Μιτσερού, της Σκουριώτισσας, της Λίμνης και του Αμιάντου άφηναν καθημερινά κομμάτι της ζωής τους μέσα στις σκοτεινές σήραγγες.

Ο πλούτος που έκρυβαν τα σπλάχνα της κυπριακής γης ήταν πολύ μεγαλύτερος από την παραγωγή των χαρουπιών, όμως οι Κύπριοι δεν τον καρπώνονταν. Μέσα από τις μεταλλευτικές αυτές δραστηριότητες, κέρδισαν μερικά εκατομμύρια μεροκάματα πείνας, πολλά σάπια πνευμόνια και μεταλλωρυχεία που παραμένουν μέχρι σήμερα σεληνιακά τοπία, οικολογικής καταστροφής.

Πρόκειται για τις γνήσιες γενιές του παρελθόντος που ζωγράφισαν με το πινέλο τους ο Αδαμάντιος Διαμαντής, ο Τηλέμαχος Κάνθος και ο Μιχάλης Κκάσιαλος.

Ταυτόχρονα, οι Κύπριοι, οι μη ανεξάρτητοι, οι μη θαρραλέοι, οι αδαείς, οι άτολμοι, και οι υποταχτικοί, όπως μας χαρακτήριζαν οι Άγγλοι, σήκωναν στους ώμους τους την εξέγερση του '31 και γέννησαν από τα σπλάχνα τους τον απελευθερωτικό αγώνα του '55.

Το ψωμί και οι ελιές που έτρεφαν τους παππούδες μας απεδείχθη πολύ τονωτική τροφή για να γεννήσει ήρωες που βάδιζαν περήφανοι μέχρι την αγχόνη.

Όμως, για να είμαστε ιστορικά δίκαιοι, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι οι Βρετανοί μας άφησαν και πολλά θετικά. Μια δημόσια υπηρεσία που λειτουργούσε. Ένα δασονομείο που δεν υπάρχει καλύτερό του στη Μεσόγειο. Ένα υποδειγματικό κτηματολόγιο. Ένα αξιόλογο FIR Λευκωσίας και υποδομές που ακόμα σήμερα αποτελούν παράδειγμα. Μας άφησαν λοιπόν, και μια παρακαταθήκη την οποία δεν καταφέραμε ποτέ να αξιοποιήσουμε στο ακέραιο.

Ο λόγος της απλουστευμένης σύνοψης που έκανα για το σημαντικό αυτό κομμάτι της ιστορίας μας, είναι διπλός.

Πρώτον, οι επιφυλάξεις που διατηρώ για το σωστό χειρισμό του θέματος σχετικά με το νέο κεφάλαιο της κυπριακής ιστορίας, αυτό του φυσικού αερίου. Υπενθυμίζω τα λάθη του παρελθόντος, διότι πολύ φοβάμαι πως ενδεχόμενοι άστοχοι πολιτικοί χειρισμοί θα μπορούσαν να οδηγήσουν τις εξελίξεις σχετικά με το φυσικό αέριο στο ίδιο αποτέλεσμα.

Να κληρονομήσουμε, δηλαδή, μια κατεστραμμένη οικολογικά ανατολική Μεσόγειο, με εκατοντάδες γεωτρήσεις, και το όφελος από τις εξορύξεις να μοιραστούν ξένες εταιρείες, ενώ κάποιοι θα φιλοδοξούν να μετατραπούν σε κομματικούς εμίρηδες και πολιτικούς σείχηδες. Αυτά δεν τα λέω μόνο για τους σημερινούς κυβερνώντες, αλλά και για τους επόμενους και τους μεθεπόμενους. Επομένως, ότι θα γίνει θα πρέπει να γίνει επιστημονικά και με σχέδιο.

Δεύτερον, γιατί ήρθε η στιγμή, σε αυτήν τη δύσκολη συγκυρία της οικονομικής, και όχι μόνο, κρίσης, να σταθούμε κριτικά απέναντι στη διαδρομή που διαγράψαμε από το 1960, όταν αποκτήσαμε, εις πείσμα πολλών, κράτος. Να αξιολογήσουμε την πολιτική και διοικητική διαχείριση του κράτους που θεμελιώσαμε.

Καταρχήν, αυτό το νέο κράτος έχασε την εδαφική του ακεραιότητα 14 μόλις χρόνια μετά την ίδρυσή του. Πώς τα καταφέραμε έτσι;

Σήμερα, το 2012, η πατρίδα μας είναι ακόμη διχοτομημένη. Κύπριοι ζουν ξεριζωμένοι από τις εστίες τους. Πολλοί άνθρωποι πέθαναν άσκοπα.

Πώς μπορούν οι ηγεσίες του χθες, να πείσουν τις επόμενες γενιές ότι για όλα αυτά ευθύνονταν αποκλειστικά και μόνο οι διεθνείς συνομωσίες, οι παντοειδείς διεθνείς εχθροί που μας υπονόμισαν, η κακή τύχη, η κακιά ώρα, ο βάρβαρος και αδιάλλακτος εχθρός;

Πώς μπορούμε να κρύψουμε την πολιτική μωρία, ανωριμότητα, αστοχία και ανεπάρκεια που διαχρονικά επιδείξαμε εμείς οι Κύπριοι;

Πώς μπορούμε να κρύψουμε την ανικανότητά μας, να διαβάσουμε και να αποκωδικοποιήσουμε σε πολλές περιπτώσεις ορθολογικά τη διεθνή πολιτική;

Μετά το 1960 είχαμε, τα γεγονότα του '63 και του '74. Ανταρσίες, προδοσίες, πραξικόπημα, εισβολή. Η Κυπριακή Δημοκρατία κατασπαραγμένη από εξωτερικές δυνάμεις, αλλά και εκ των έσω. Μια Δημοκρατία που λεηλατήθηκε βάνουσα και αδικήθηκε παράφορα.

Έφτασε η στιγμή να ανοίξουμε όλα αυτά τα κεφάλαια της ιστορίας, αλλά και να διερευνήσουμε διεισδυτικά το πώς διαχειριστήκαμε αυτό το κυπριακό κράτος από το 1960 και μετά.

Να μάθουμε, για παράδειγμα, σε ποιους επιτέλους μοιράστηκε η κρατική γη από το '60 μέχρι σήμερα.

Σε ποιους μοιράστηκαν οι τουρκοκυπριακές περιουσίες μετά το 74 και με τι κριτήρια.

Πώς και ποιοι ανώτεροι αξιωματούχοι του κράτους πλούτισαν κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

Είναι καιρός να μας εξηγήσει κάποιος πώς και με τι κριτήρια συγκροτούνται οι πολεοδομικές ζώνες, και γιατί. Πώς οι στοχευόμενες τροποποιήσεις τους, μετατρέπουν κάποιους σε εκατομμυριούχους εν μία νυκτί.

Γιατί κάποιοι εργολάβοι είναι τόσο γενναιόδωροι απέναντι σε πολιτικά πρόσωπα.

Είναι καιρός να μας πουν οι ηγέτες αυτής της χώρας, αλλά και οι τραπεζίτες της, πώς κατάφεραν να την μετατρέψουν από ευημερούσα χώρα σε «περιφρονημένη ζητιάνα».

Έφτασε η ώρα να μας εξηγήσουν κάποιοι πώς για δεκαετίες τώρα επιλέγονται τα συμβούλια των ημικρατικών οργανισμών. Γιατί επιστήμονες και τεχνοκράτες παραμένουν πάντα στο περιθώριο.

Τον τελευταίο καιρό πανηγυρίζουμε γιατί τα καταφέραμε να εξασφαλίσουμε δάνεια πολλών δισεκατομμυρίων. Αλήθεια, ποιος θα πληρώνει τις δόσεις;

Αγαπητοί απόφοιτοι προφανώς εσείς, η δική σας γενιά και ενδεχομένως τα παιδιά σας. Αντιδράστε γρήγορα και δυναμικά.

Είναι καιρός να μας εξηγήσουν γιατί οι σημαντικές θέσεις προορίζονται μόνο για τα παιδιά του κομματικού σωλήνα του πολιτικού συστήματος.

Για να πάει μπροστά ο τόπος μας, χρειάζονται οι κατάλληλοι άνθρωποι στις κατάλληλες θέσεις, με περισσή ευθυκρισία και ευμάθεια. Διότι οι παλιοί σε μια προσπάθεια υπαρξιακής δικαίωσης επιμένουν στα παλιά. Διότι κάθε τι το νέο καταδεικνύει τη δική τους ανεπάρκεια και τα δικά τους αδιέξοδα.

Το κράτος μας είναι θεμελιωμένο στην αναξιοκρατία σε πολλά επίπεδα. Η ανωμαλία αυτή δεν είναι μόνο αδικία έναντι προσώπων, αλλά είναι τελικά μάστιγα και κίνδυνος για την ευημερία ολόκληρου του κοινωνικού συνόλου.

Είναι ένα σύστημα που παράγει συνεχώς χαμένες ευκαιρίες σε πολλά επίπεδα, που κοστίζει πολύ, μεταφορικά και κυριολεκτικά, που ανακυκλώνει τις χαμηλές προσδοκίες και τελικά προκαλεί την απάθεια και την αποστασιοποίηση των πολιτών.

Κύριε Πρόεδρε,

Αγαπητοί γονείς,

Αγαπητές και αγαπητοί απόφοιτοι,

Σήμερα, ημέρα της τελετής αποφοίτησης, γιορτή της Δημοκρατίας των Γραμμάτων, πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε τους στόχους μας. Να βάλουμε πιο ψηλά τον πήχη στις συλλογικές φιλοδοξίες και τις προσδοκίες για το καλό του τόπου μας.

Για να δημιουργήσουμε εκείνη την Κύπρο, για την οποία οι προηγούμενες γενεές θα ένιωθαν ότι άξιζε η προσφορά της δικής τους ζωής. Να δημιουργήσουμε εκείνη την Κύπρο που θα κοιτάζει πίσω με αγάπη και θα πει ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους εκείνους που πάλεψαν είτε κάτω από τη χαρουπιά ή μέσα στις σκοτεινές σήραγγες των κυπριακών ορυχείων. Να δημιουργήσουμε εκείνη την Κύπρο, που θα μας χαρίσει πίσω το κομμάτι της πατρίδας μας που χάσαμε. Δεν υπάρχει ευνοϊκός άνεμος για καράβια που δεν ξέρουν τον προορισμό τους.

Η δική μας υπέρβαση είναι να γίνουμε εμείς καλύτεροι, ώστε να κάνουμε την πατρίδα μας καλύτερη.

Σε ώρες κρίσεις, οι σύγχρονες κοινωνίες επενδύουν στην έρευνα, στα πανεπιστήμιά τους, επενδύουν στους νέους ανθρώπους. Ο πλούτος και η δύναμη της σύγχρονης εποχής είναι η σκέψη, η γνώση και η καινοτομία. Η αριστεία δεν είναι υπόθεση μεγέθους!

Σήμερα, όσο ποτέ στο παρελθόν, έχουμε την ιστορική υποχρέωση να ξεπεράσουμε την επιπολαιότητα δεκαετιών και να μεταφράσουμε σωστά τις διεθνείς εξελίξεις. Πρέπει να διαβάσουμε και να αποκωδικοποιήσουμε ορθολογικά τη διεθνή πολιτική, να αντιληφθούμε το νέο γεωπολιτικό πλαίσιο που εξελίσσεται, να συνταχτούμε πλήρως και χωρίς ταλαντεύσεις με τους συμμάχους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να χαράξουμε μια εθνική στρατηγική, που θα μας ανοίξει το δρόμο για λευτεριά και δικαίωση.

Έχουμε ανάγκη από ηγέτες που θα σκέφτονται τις επόμενες γενιές και όχι τις επόμενες εκλογές.

Η αντίληψη των γεγονότων δεν είναι εύκολη υπόθεση. Αντίθετα, είναι περίπλοκη και σύνθετη. Για το λόγο αυτό στα κέντρα εξουσίας χρειάζονται επιστήμονες, με γνώση, όχι για να κυβερνούν, αλλά για να συμβουλεύουν, και κυρίως με μια μακρόχρονη αντίληψη του πώς λειτουργεί και εξελίσσεται ο σύγχρονος κόσμος.

Η Μεσόγειος θα έχει σύντομα μια 2η ευκαιρία. Οι ενεργειακές πλουτοπαραγωγικές πηγές ανατρέπουν τα δεδομένα και ανοίγουν προοπτικές, δημιουργώντας ιστορικά παράθυρα. Οι δρόμοι της ενέργειας αλλάζουν και συμπαρασύρουν μαζί τους, παγιωμένες αντιλήψεις και πολιτικά δόγματα.

Αγαπητές και αγαπητοί απόφοιτοι,

Ένας φιλόσοφος είπε κάποτε ότι όταν οι παλιότεροι συμβουλεύουν τους νεότερους, ουσιαστικά τους εξηγούν πώς να πάψουν να είναι νέοι. Σας παρακαλώ, λοιπόν, να ακούσετε υπό το κριτικό σας πρίσμα αυτά που θα σας πω, γιατί θέλω να παραμείνετε νέοι.

Καταρχάς, μην ξεχνάτε αυτό που σοφά είπε ο Albert Camus, ότι δηλαδή το σχολείο, μας προετοιμάζει για τη ζωή σε έναν κόσμο που δεν υπάρχει.

Να είστε τολμηροί. Αν, στην αρχή, μια ιδέα δεν φαίνεται τρελή, τότε δεν υπάρχει καμιά ελπίδα γι' αυτήν, είπε κάποτε ο Einstein.

Θέλουμε νέους επιστήμονες που δοκιμάζουν και ρισκάρουν, που ψάχνουν στα όρια του εφικτού. Θέλουμε επιστήμονες που ερευνούν στους ορίζοντες του αδύνατου, διότι εκεί βρίσκεται η σύγχρονη γνώση, εκεί παραμονεύει η καινοτομία.

Εάν θέλετε να δείτε πώς θα είναι ο κόσμος του αύριο, επισκεφτείτε ένα επιστημονικό εργαστήριο, ένα Ινστιτούτο σκέψης, γιατί εκεί σχεδιάζεται το μέλλον.

Φαίνεται πως η πατρίδα μας είναι ευλογημένη σε αποθέματα φυσικών πόρων. Ένας πλούτος που ανήκει σε εσάς και τα παιδιά σας. Απαιτείστε διαφάνεια και γίνετε θεματοφύλακες της διαχείρισής του. Αυτός ο πλούτος δεν πρέπει να υπονομευθεί, δεν πρέπει να σπαταληθεί, δεν πρέπει να υποθηκευτεί.

Αξιοποιήστε την επιστημονική σας κατάρτιση και τα εφόδια κριτικής σκέψης και διαλόγου, με τα οποία σας έχει εξοπλίσει το Πανεπιστήμιο, ώστε η επανένωση της πατρίδας μας να γίνει σύντομα πραγματικότητα.

Για να είναι εφικτά όμως όλα αυτά, πρέπει να εξελίξεστε και να εξειδικεύεστε συνεχώς, διευρύνοντας ακατάπαυστα τις γνώσεις και τους ορίζοντές σας. Να θυμάστε, πως οι σημερινοί πτυχιούχοι που σταματούν να μελετούν, αποτελούν τους αναλφάβητους του αύριο.

Αμφισβητείστε τα κατεστημένα, αμφισβητείστε τις προηγούμενες γενιές, αμφισβητήστε τους ηγέτες σας, αμφισβητείστε τους δασκάλους σας. Απαιτείστε συνεχή λογοδοσία από όλους και για όλα και μην παραχωρείτε εν λευκώ τη μοίρα του τόπου μας σε κανέναν.

Σας μίλησα στην αρχή για την ιδιαίτερη οικολογική σημασία της χαρουπιάς και της ελιάς, ως παραβλαστικά είδη. Όμως, σε αυτόν τον τόπο παραβλαστικά δεν είναι μόνο τα δέντρα, είναι και οι άνθρωποι. Διότι και εμείς ανανεωνόμαστε επ' άπειρον από τις ρίζες μας.

Είμαστε κομμάτι της ψυχής της πατρίδας μας. Εξάλλου, όπως έγραψε ο Edmund Burke, η ζωή των ανθρώπων είναι ένα συμβόλαιο μεταξύ των γενιών που έφυγαν και των γενιών που έρχονται.

Αγαπητές και αγαπητοί απόφοιτοι,

Παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε σήμερα να είστε σίγουροι ότι βρίσκεται μπροστά μας ένα καλύτερο αύριο. Καταρχήν, έχουμε το γεωγραφικό προνόμιο να ζούμε σε ένα από τα πιο όμορφα μέρη του πλανήτη. Ζούμε στη Μεσόγειο, ονομάστηκε έτσι, επειδή είναι το μέσο της γης, είναι το κέντρο της ιστορίας.

Ο Ελληνισμός έχει αυτό το εντυπωσιακό γεωγραφικό προνόμιο, που πολλοί ζηλεύουν. Η ιστορία μας αδίκησε, όμως φαίνεται πώς η γεωλογία μας προίκισε εντυπωσιακά. Είμαστε μια χώρα που ζει στο γαλάζιο, που ζει στο φως.

Με έναν πλούτο, τον οποίο θα πρέπει να χειριστούμε με σωφροσύνη, ώστε να μπορέσουμε να κτίσουμε τις υποδομές μας, τα σχολεία και τα πανεπιστήμιά μας, τα νοσοκομεία και τις συγκοινωνίες μας, τα μουσεία και τα πολιτιστικά μας κέντρα.

Ταυτόχρονα, πέρα από το φυσικό αέριο, ο ήλιος είναι το μεγάλο μας πλεονέκτημα. Σε μερικά χρόνια ο ήλιος θα αποτελεί βασική πηγή ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτό θα μας κάνει πιο ανταγωνιστικούς σε όλα τα επίπεδα.

Μέσω της πρόσβασης σε φθηνή ενέργεια θα έχουμε πρόσβαση επίσης σε άφθονο και φθινό νερό. Το 2020, θα μπορούμε να εξάγουμε ηλιακή ηλεκτρική ενέργεια στην Ευρώπη. Θα μπορούμε, για παράδειγμα, να ξανασυστηθούμε μια άλλη βιώσιμη εναλλακτική πράσινη οικονομία. Να δούμε πώς θα κλείσουμε τον ενάρετο κύκλο «Έρευνα – Καινοτομία – Ανάπτυξη».

Αυτή, λοιπόν, η αλλιώςτική ανάπτυξη θα ανοίξει χιλιάδες νέες θέσεις ποιοτικής εργασίας. Και εσείς αγαπητοί απόφοιτοι θα είστε οι πρωταγωνιστές αυτής της καινούργιας πατρίδας που γεννιέται.

Θα είναι μια πατρίδα, σύγχρονης πολιτικής και πολιτιστικής δημοκρατίας. Θα είναι μια πατρίδα όπου τα νέα παιδιά θα έχουν πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα και δεν θα εξαρτώνται από το ποιοι είναι οι γονείς τους ή ποια είναι η καταγωγή τους. Θα υπερβούμε τα ποικιλώνυμα και τα ποικιλόμορφα κατεστημένα.

Θα είναι μια πατρίδα χωρίς κατοχή και χωρίς διαχωριστικά τείχη ανάμεσα στους ανθρώπους της. Γιατί πρέπει να ξέρετε, όπως σωστά είπε κάποιος, πως «Αν θες κάτι με όλη σου την ψυχή, το σύμπαν θα συνωμοτήσει για να σε βοηθήσει να το πετύχεις».

Και εσείς αγαπητοί μας απόφοιτοι είστε τα αστέρια αυτού του σύμπαντος!

Εσείς είστε ο χρυσός του 21^{ου} αιώνα! Εσείς είστε σήμερα ο χρυσός της πατρίδας μας. Η δική σας ποιότητα, σκέψη, δημιουργικότητα, εφευρετικότητα και επιχειρηματικότητα, είναι ο μεγάλος πλούτος της Κύπρου του σήμερα και του αύριο.

Φρονώ ότι ο διαχρονικός χρυσός μιας χώρας είναι η δημιουργικότητα των ανθρώπων της. Το χρυσάφι του καθενός σας είναι ίσως να αγαπήσετε μια ιδέα, να ανακαλύψετε μια δυνατότητα, και πάνω εκεί να δουλέψετε και να χτίσετε ένα νέο, αλλά όχι εγωκεντρικό, κόσμο.

Σας εύχομαι λοιπόν, από καρδιάς κάθε επιτυχία στο μέλλον που απλώνεται μπροστά σας, χαράσσοντας τη δική σας πορεία ζωής, μετά από την επιτυχημένη εκκίνησή της από το Πανεπιστήμιο Κύπρου!

Θέλω να είστε υπερήφανοι για το πτυχίο και για το πανεπιστήμιό σας. Όταν θα φύγετε από εδώ μην ξεχάσετε ποτέ γιατί ήλθατε! Να θυμάστε πάντα ότι αποτελείτε ακριβό κομμάτι της πανεπιστημιακής μας οικογένειας.

Σας ευχαριστώ!